

KOSTENKO L. SHUMSKA L.

Nizhyn Gogol State University, Ukraine

FUTURE CONDUCTOR – CHOIRMASTER PREPARATION FOR PROFESSIONAL AND ASSESSMENT ACTIVITY

The article reveals the peculiarities of the formation of students' assessment activity in the process of a conductor – choirmaster preparation. Its structure is determined, and it consists of three interconnected and interdependent sets of actions: formulation of the objective, development of the conductor – choirmaster measuring materials and assessment activity that is connected with quality evaluation of these measuring materials based on the selected assessment model. It is emphasized that formation of students' preparedness for professional assessment is provided by the existence of particular conditions: a) knowledge of the aim and tasks of the expert assessment activity; subjects of professional pedagogic evaluation, program and operational framework of the assessment activity; different standards concerning professional business; b) gaining experience in the implementation of assessment activity by students (the ability to formulate objectives and tasks of the assessment, gain and process the information about the subjects of professional pedagogic assessment activity and manage it; analyze results of the assessment process); c) accumulation of experience in creative assessment activity that requires independent implication of previously acquired knowledge and skills in the new conditions. It is underlined that the building of assessment competences is received by the appropriate planning and organization of the educational process and preparation of its methodological supply: analytical and assessment systems, instructional and analytical assessment maps. It is proved that assessment activity is a necessary component of students' learning and cognitive activity and teachers' professional activity in the process of specialist competence building of a future conductor – choirmaster.

Characteristics of the content of the assessment component can be the criteria and indicators of its formation. These include clear methodological viewpoints on the issues concerning the implementation of choirmaster assessment activity or, in other words, systematic approach to the object of assessment, knowledge of assessment criteria and indicators, determination of their significance and the extent of the application (key sets and directions); the degree of skills demonstration connected with self-examination and self-esteem in relation to own vocal and choral competences, possession of self-control in practical work with a choir. Consequently, the formation of a student's preparedness for independent choirmaster activity will take place.

Keywords: assessment activity; organization of control; assessment system; self-check; self-esteem.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2019 р.

УДК 159.994.4

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183223>

ІННА КРАВЧЕНКО

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ЛЮДМИЛА ФЕСЕНКО

Комунальний вищий навчальний заклад I рівня акредитації «Полтавський базовий медичний коледж»

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Велика емоційна напруженість професійної діяльності педагога, нестандартні підходи до ситуацій, відповідальність і складова професії викладача збільшують ризик формування «емоційного вигорання», який викликає почуття незадоволеності, погіршення настрою, накопичення втоми. Ці фізіологічні показники характеризують напруженість роботи, що призводить до професійних криз, стресів, виснаження, вигорання. Кризовим для професії педагога є зниження ефективності праці викладача, не виконання своїх професійних обов'язків, втрата творчого настрою.

Ключові слова: педагог; особистість; професійна діяльність; емоційне виснаження; емоційне вигорання; напруженість; втома.

Постановка проблеми. Встановлено, що в останні десятиріччя особлива увага приділяється проблемі підвищення ефективності професійної діяльності викладача. З огляду на незаперечну актуальність проблеми професійного та емоційного виснаження заслугоує розгляд питань, пов'язаних із уникненням ефекту «вигорання» педагогів у процесі їх фахової підготовки.

Актуальність дослідження полягає в тому, що проблема психологічного благополуччя викладача є однією з найактуальніших проблем сучасної системи освіти.

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями полягає у дослідженні закономірностей впливу психологічних заходів у відновленні працездатності педагогічних працівників. Ретроспективний аналіз розроблених теоретичних і методичних підходів до застосування психологічних технологій допоможе в їх розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку окремих аспектів щодо зменшення симптому емоційного вигорання, індивідуальна консультативна робота з педагогами, різні техніки допомоги і самопомоги в стресових ситуаціях зроблено вітчизняними та зарубіжними вченими-практиками: С. П. Безносів (2004), Т.Я. Кузьміна (2009), Т.І. Панасевич (2008), О.В. Шеремет (2007) та ін.

Загалом теоретичні дослідження зростання науково-технічного потенціалу та ролі інновацій показали, що домінуючим компонентом у синдромі професійного вигорання є резистенція, котра характеризується згортанням професійних обов'язків, зменшенням взаємодії з колегами та студентами, поширення сфери економії емоцій, бажання бути на самоті, неадекватним емоційним реагуванням тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Можна констатувати, що на сьогодні в Україні накопичений досвід спеціалізованих досліджень із окремих проблем використання засобів психологічної реабілітації у відновленні працездатності педагогічних працівників; у стадії вдосконалення перебувають вітчизняна теорія та методологія, категоріально-понятійний апарат. Однак здійснення ґрунтовного ретроспективного аналізу застосування реабілітаційних технологій по відновленню працездатності педагогів, періодизації реабілітаційних програм ще потребує уваги науковців.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу та узагальненні теоретичних та практичних аспектів, пов'язаних із відновленням психологічної працездатності педагогічних працівників.

Виклад основного матеріалу. Проблема збереження й зміцнення здоров'я населення за всіх часів була однією із ключових у суспільстві. Однією з найактуальніших проблем сучасної системи освіти є забезпечення і збереження психологічного благополуччя викладача. Саме педагог є центральною фігурою освітньо-виховного процесу. І те, в якому форматі складатимуться відносини педагога зі студентами та колегами, значною мірою залежить від його емоційного стану. Педагог має вирішувати завдання, що вимагають серйозних педагогічних зусиль. Це освоєння нового змісту навчальних дисциплін, нових форм і методів викладання, пошуки ефективних шляхів виховання, врахування швидких змін, що відбуваються у суспільстві. Це все може бути під силу тільки психологічно здоровому, професійно компетентному викладачу, який готовий творчо працювати. Адже від здоров'я педагога залежить і психологічний стан студентів.

Здоров'я педагога необхідно розглядати не лише як освітню цінність, але як необхідну умову для стійкого і гармонійного розвитку сучасного суспільства. Для цього слід підходити до категорії здоров'я відповідно до визначення ВОЗ, маючи на увазі єдність фізичного, психічного і соціального благополуччя людини – принцип триєдиного уявлення про здоров'я. Здоров'я педагога – делікатна і багатоаспектна проблема. Адже професія педагога, за висловом В. О. Сухомлинського, це «робота серця і нервів».

Парадоксально, що саме ті педагоги, котрі самовіддано присвячують своє життя роботі, найбільшою мірою перебувають у зоні ризику. Особливо вразливими до передчасного професійного вигорання робить викладачів їхня надмірна ідентифікація зі спеціальністю. На першій стадії розвитку синдрому професійна діяльність є головною цінністю і сенсом життя. Аналізуючи фази розвитку синдрому, можна помітити певну тенденцію: сильна залежність від роботи призводить до повного відчаю.

Зміни, які сьогодні відбуваються в освіті, стосуються не тільки студентської аудиторії, але й педагогічних працівників. У Національній доктрині розвитку освіти зазначається, що підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників та їхнє професійне вдосконалення є важливою умовою модернізації освіти. Соціокультурні цінності та нові пріоритети, які зумовлені інтеграційними зусиллями освітніх систем країн Європейської спільноти, вимагають оновлення змістового навантаження, форм і методів педагогічної взаємодії. Мобільність, гнучкість, швидке опрацювання інформації, розвинені творчі якості – це те, що вимагає від педагога сьогодення. Викладач «нового» типу повинен відзначитися різнобічною компетентністю й опанувати сучасні освітні технології. Сучасна освіта потребує педагога, який вдосконаливав би зміст своєї діяльності відповідно до вимог часу та світових стандартів, який є самодостатньою особистістю, взірцем педагогічної та духовної культури, прагне до творчої самореалізації та професійного розвитку.

Сучасний темп життя, інформаційний потік, події в країні, погіршення матеріального становища основної частини населення значною мірою впливають на психоемоційний стан людини, в тому числі викладача. Поступово це призводить до втрати творчого інтересу, до продукту своєї праці, деформує професійні відносини, міжособистісне спілкування, знижує ефективність професійної діяльності викладача.

Педагог – професія альтруїстична. Професійна діяльність педагога відзначається дуже високою емоційною напруженістю, яка переходить в емоційне виснаження. Емоційне виснаження – один із захисних механізмів. Його викликає психічна втома, коли людина змушена певний час виконувати одну і ту саму роботу, постійно надавати підтримку і допомогу. Це може призвести до зниження сили мотиву і меншої емоційної реакції на різноманітні робочі ситуації. Саме емоційне виснаження є найхарактернішим показником емоційного вигорання.

Синдром емоційного вигорання – процес поступової втрати когнітивної, емоційної та фізичної енергії, що виявляється в емоційному, розумовому виснаженні, фізичній втомі і втраті задоволення від роботи.

Професійне вигорання є наслідком некерованого стресу, який з'являється під час міжособистісного спілкування у професійній діяльності. Воно виникає в результаті накопичення негативних емоцій та без подальшого звільнення від них. Не меншу роль у виникненні синдрому професійного вигорання відіграють і знецінення освіти та падіння авторитету педагога, поява «важких» дітей (розлучення батьків, проживання та робота їх за кордоном), негативний вплив аморальності, злочинності, зубожіння.

Велика кількість суб'єктивних та об'єктивних стресових чинників викликає у викладачів погіршення настрою, самопочуття, появу роздратування, накопичення втоми, незадоволення собою, виникнення депресії.

Усе це впливає на продуктивність роботи викладача, призводить до професійного і емоційного вигорання та виснаження. Виходячи з вище вказаного можна зауважити, що кожний викладач, тією чи іншою мірою, піддається впливу професійного вигорання, а це в подальшому впливає на особисті стосунки з колегами та студентами. Частіше за все викладач, який емоційно вигорає, не шукає шляхів вирішення виробничих та навчально-виховних проблем, а стиль його діяльності переважно визначається його емоційним станом. Тому особливо важливою є профілактика синдрому професійного вигорання серед викладачів, а також заходи поліпшення емоційного стану, зокрема, індивідуальна консультаційна робота з викладачами, групові тренінги, різноманітні техніки само- та взаємодопомоги.

Нами було обстежено 56 викладачів коледжу з метою дослідження стресогенних факторів за допомогою анкетування. Перше питання анкети мало на меті визначити спрямованість особистості в даний період часу, а також стресогенні сфери життя працівника. В більшості працівників (70% опитаних) стресогенним є громадсько-політичне життя в державі, 16% опитаних мають переважуючі стресогенні чинники на роботі – якість організації навчально-виховного процесу, матеріального забезпечення, морально-психологічного клімату в колективі. 14% вказали найбільш проблемною сферою особисте та сімейне життя.

Друге питання було більш складне, оскільки містило не тільки інформаційну складову – визначення екстраверсії, інтроверсії спрямування емоцій, самооцінки, ознаки емоційного вигорання, якості адміністрування та організації робочого процесу – але і ключ визначення соціально бажаних відповідей. 50% опитаних надали саме такі відповіді – оскільки жодна професійна діяльність у світі не може нести тільки позитивні емоції і відчуття. Це вказує на високу конформність колективу в цілому та схильність до авторитарної моделі керівництва і управління в коледжі. Причини цього є об'єктом майбутніх досліджень.

27% респондентів вказали на наявність негативних фізичних відчуттів під час роботи – відчуття голоду, сонливість, біль. Це показник не тільки слабкого стану здоров'я, але й недостатньо якісної організації праці – відсутність місць для перепочинку, усамітнення, індивідуальних робочих місць для самопідготовки, ритму робочого процесу тощо.

23% анкетованих вказали на наявність негативних, яскраво емоційно зафарбованих почуттів на робочому місці: злість, роздратованість, подавленість, відчуття дискомфорту.

Якщо поєднати показники відповідей на другий та третій підпункти, то ми отримаємо показник наявності синдрому емоційного вигорання в колективі 50% опитаних.

Третє питання анкети мало на меті не тільки дослідження індивідуальних шляхів подолання стресової напруги працівниками коледжу, а й носило сугестивний психотерапевтичний ефект. Було надано 15 доступних позитивних методів виходу зі стресових реакцій та один негативний – вживання хімічних психостимуляторів. Трійку лідерів методів подолання стресу очолило спілкування в колі сім'ї – 18 опитаних; друге місце – відпочинок на природі (12 опитаних); 8 опитаних у стані стресу намагаються спілкуватися з друзями.

Основними напрямками запобігання синдрому вигорання бачаться удосконалення рівня знань, умінь, навичок, поліпшення умов праці та відпочинку, підвищення мотивації, оптимізація оплати праці, соціальний захист, психологічне розвантаження, поліпшення психологічного клімату в колективі.

Для запобігання синдрому вигорання необхідно чергувати консультування з іншими видами діяльності, опанувати навички психоемоційної саморегуляції.

Методи запобігання синдрому вигорання можуть бути індивідуальними та груповими. Індивідуальні методи включають: аутогенне тренування, трансформація негативних думок і переконань, медитація, дихальна гімнастика, регуляція емоційного стану, фізичні навантаження та фізіотерапевтичні процедури, вивчення і накопичення власних внутрішніх ресурсів, дотримання режиму праці і відпочинку, підвищення рівня професійної майстерності, робота з психологом, відвідування тренінгів.

Групові методи включають обговорення з керівником або довіреними колегами труднощі, надання підтримки один одному за принципом «рівний – рівному», групова робота над проблемою.

Отже, пропонуємо конструктивні методи боротьби з вигоранням.

Психотерапія, психотренінги. Людину стимулює і націлює на успіх у роботі навіть не стільки набуття нових знань і освоєння технологій, скільки «подолання себе». Тому дуже важливо відчутти цей перехід на новий рівень, освоєння проміжних ступенів, особливо якщо на пам'ять про «подолання» залишається якийсь символ: свідоцтво, диплом, нагорода, сувенір. Зазвичай участь у виїзних семінарах, тренінгах, курсах підвищення кваліфікації стає сильним стимулом для подолання рутини і вигорання. Такі заходи також згладжують так звану «професійну деформацію особистості»

Конструктивна оцінка. Дорослі, як і діти, потребують того, щоб їхню роботу хтось оцінив. Оцінка персоналу може стати засобом покращити роботу і психологічний стан людей. Оцінка результатів роботи вважається необхідною умовою для плідної та гармонійної праці.

Новизна. Зміна діяльності, введення технічних новинок, оновлення програми, зміна місця проживання і роботи може бути достатньо продуктивним засобом. Поєднання навчання, оцінки і оновлення досягається на виїзних заходах. Коротка поїздка на конференцію, публікація друкованої роботи можуть дати значний ефект у боротьбі з вигоранням.

Уникнення сварок, конфліктів, невизначених обставин (особливо які виходять за рамки посадових обов'язків), зайвої відповідальності. Елементом психогієни є налаштування на позитив, уміння звертати увагу на 95% плюсів, а не на 5% мінусів, невдач, помилок. На жаль, у педагога часто складається саме така «професійна деформація особистості».

Висновки. Ефективна діяльність педагога неможлива без гармонійного, тобто врівноваженого стану емоцій та розуму. Однак безліч негараздів, які трапляються в сучасному суспільстві, зокрема у колі сім'ї, не сприяють формуванню такої гармонії. Тому важливе місце в діяльності педагога має зайняти самоосвіта, самовиховання, оволодіння методами та прийомами саморегуляції емоційних станів, що дасть можливість реагувати на події адекватно і гнучко, не зациклюючись на неприємних переживаннях і не намагаючись зовсім відсторонитися від них. Емоційне здоров'я вчителя, викладача є необхідною умовою його активної життєдіяльності, самореалізації, розвитку творчого потенціалу. Рівень емоційного вигорання педагога характеризує не тільки його особистість, а й ефективність освітньо-виховного процесу загалом. Саме тому дослідження та своєчасна профілактика зазначеного явища має важливе значення як для самого педагога, так і навчального закладу.

Список використаних джерел

- Аракелов, Г. Г. (1995). Стресс и его механизмы. *Вестник Московского университета*, 14, 4, 14-16.
- Антоненко, І. (2008). Як зняти стрес. *Психолог*, 18, 15.
- Безносос, С. П. (2004). *Професіональна деформація личности: психологічний практикум*. Санкт-Петербург: Речь.
- Донцов, А. І. (1984). *Психологія колектива. Методологічні проблеми дослідження*. Москва.
- Корнієнко, О. В. (2000). *Підтримання психосоматичного здоров'я практично здорових людей: навч. посіб.* Київ: ВЦ «Київський університет».
- Кузьміна, Т. (2009). Як допомогти вчителю зберегти своє здоров'я та подолати стрес. Семінар-тренінг для вчителів. *Психолог*, 29-30, 56-58.
- Панасевич, Т. (2008). Профілактика стресів у педагогічній діяльності. Тренінг для педагогів. *Психолог*, 6, 19-24.
- Старцева, О. (2007). Що таке стрес і як з ним боротися? *Психолог*, 2, 22-24.
- Токар, М. (2007). Стрес і його джерела. *Психолог*, 38, 9-12.
- Шермет, О. В. (2007). Вийдемо зі стресу разом. Соціально-психологічний тренінг. *Психолог*, 23-24, 17-24.

References

- Arakelov, G. G. (1995). Stress i ego mekhanizmy [Stress and its mechanisms]. *Vestnik Moskovskogo universiteta [Bulletin of Moscow University]*, 14, 4, 14-16 [in Russian].
- Antonenko, I. (2008). Yak zniaty stres [How to relieve stress]. *Psykholog [Psychologist]*, 18, 15 [in Ukrainian].
- Beznosov, S. P. (2004). *Professionalnaia deformatsiia lichnosti: psikhologicheskii praktikum [Professional personality deformation: psychological workshop]*. Sankt-Peterburg: Rech [in Russian].
- Dontcov, A. I. (1984). *Psikhologiiia kolektiva. Metodologicheskie problemy issledovaniia [The psychology of the team. Methodological problems of research]*. Moskva [in Russian].
- Korniienko, O. V. (2000). *Pidtrymannia psykhosomatychnoho zdorov'ia praktychno zdorovykh liudei [Maintaining psychosomatic health of practically healthy people]: navch. posib.* Kyiv: VTs «Kyivskiy universytet» [in Ukrainian].
- Kuzmina, T. (2009). Yak dopomohty vchyteliu zberehty svoje zdorov'ia ta podolaty stres. Seminar-treninh dlia vchyteliv [How to help a teacher maintain their health and overcome stress. Seminar-training for teachers]. *Psykholog [Psychologist]*, 29-30, 56-58 [in Ukrainian].
- Panasevych, T. (2008). Profilaktyka stresiv u pedahohichnii diialnosti. Treninh dlia pedahohiv [Prevention of stress in pedagogical activity. Training for teachers]. *Psykholog [Psychologist]*, 6, 19-24 [in Ukrainian].
- Sheremet, O. V. (2007). Vyyidemo zi stresu razom. Sotsialno-psykhologichnyi treninh [Let's get out of stress together. Socio-psychological training]. *Psykholog [Psychologist]*, 23-24, 17-24 [in Ukrainian].
- Startseva, O. (2007). Shcho take stres i yak z nym borotysia? [What is stress and how to deal with it?]. *Psykholog [Psychologist]*, 2, 22-24 [in Ukrainian].
- Tokar, M. (2007). Stres i yoho dzhерela [Stress and its sources]. *Psykholog [Psychologist]*, 38, 9-12 [in Ukrainian].

KRAVCHENKO I.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

FESENKO L.

Municipal Higher Education Institution of the 1st level of accreditation "Poltava Basic Medical College", Ukraine

THE PROBLEM OF PROFESSIONAL BURNING OF A PEDAGOGICAL WORKER

The work of teachers is associated with great nervous and mental stress. First of all, it is about the psychological and organizational difficulties: the need to be constantly "in the form", the lack of opportunity to choose students, emotional discharges, excessive contacts during the working day, lack of time, overload, social assessment. During such work day by day, tension can accumulate. Its manifestations are increased irritability, anxiety, muscle clamps in different parts of the

body, accelerated palpitations, fatigue. Emotional features of pedagogical activity contribute to the emergence and development of a syndrome of professional burnout.

The "burnout" syndrome is a stressful reaction that occurs due to long-term professional stresses of moderate intensity. Teachers work in a rather calm, emotionally intense atmosphere, which requires constant attention and control over interaction in the "teacher-student" system. If the teacher responds adequately, adaptively, he more successfully and efficiently operates and increases his functional activity and confidence, while the disadaptive reactions lead spirally down to "professional burnout." Burning is not just a result of stress, but a consequence of uncontrollable stress.

The great emotional tension of the professional activity of the teacher, non-standard approaches to situations, responsibility and component of the teacher's profession increase the risk of forming an "emotional burnout", which causes a sense of dissatisfaction, deterioration of mood, accumulation of fatigue. These physiological indicators characterize the tension of work, which leads to professional crises, stresses, exhaustion, burnout. The crisis for a teacher's profession is to reduce the efficiency of the teacher's work, not to fulfill his professional duties, to lose his creative mood.

Key words: *teacher; personality; professional activity; emotional exhaustion; emotional burnout; tension; fatigue.*

Стаття надійшла до редакції 16.04.2019 р.

УДК 37.091.4:069

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183225>

ТАМАРА КРИВОШАПКА

Музей-заповідник Антона Семеновича Макаренка, с. Ковалівка, Полтавської області

СЕРГІЙ ПІЧУГІН

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ЗНАЧЕННЯ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ МУЗЕЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ МУЗЕЮ – ЗАПОВІДНИКА А. С. МАКАРЕНКА)

У статті відображено значення професійно-наукового підходу для створення експозиції музею, аналіз актуальності тематики в контексті сучасних управлінських проблем, специфічні засоби пропагування досвіду роботи педагога-новатора на прикладі музею-заповідника А. С. Макаренка; проаналізовано відгуки відвідувачів про екскурсії у цьому музеї.

Ключові слова: А. С. Макаренко; Музей-заповідник А. С. Макаренка; Колонія ім. М. Горького; музейна експозиція; музейна екскурсія; музейний експонат; музейна педагогіка.

Згідно із Законом України «Про музеї та музейну справу» (1995), музеї – це культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. До таких надбань належить і творча спадщина Антона Семеновича Макаренка (1888-1939), видатного українського педагога і письменника, чий соціально-педагогічні досягнення – суттєвий внесок у розвиток соціальної педагогіки як науки. Не випадково тому, що в Україні та за її межами відкрито кілька музеїв дещо різного профілю, присвячених педагогу-новатору із світовим ім'ям. На наш погляд, становить науковий і практичний інтерес аналіз того, як сучасні музеї здійснюють свою основну місію в контексті сучасних виховних проблем.

Серед українських діячів, які вважали актуальним визначення ролі, конкретної участі і перспектив розвитку музеїв у якості компонента і в культурно-освітній діяльності, авторитетними є Г. Мезенцева (1980), Т. Белофастова (2003), Р. Маньковська (2000), Ю. Ключко (2013) та інші.

Зважаючи на вищевикладене, **стаття має на меті** аналіз того, як у сучасних умовах своїми специфічними засобами музеї пропагують досвід життя, педагогічні звершення та літературну творчість А.С. Макаренка, який пішов з життя 80 років тому. В якості об'єкту розгляду вибрано заповідник-музей Антона Семеновича Макаренка у с. Ковалівці Полтавської області.

Перші кроки, спрямовані на увіковічення пам'яті А.С. Макаренка та збереження згадки про колонію імені М. Горького у с. Ковалівка, були прокладені у 1956 році працівниками дитячого будинку, який існував на місці колишньої колонії. Спочатку були встановлені зв'язки з музеєм А.С. Макаренка у Крюкові, із колонією в Куряжі Харківської області, з дружиною А.С. Макаренка Галиною Стахіївною в Москві та проведена інформаційно-дослідницька робота, а вже в червні 1957 року була відкрита меморіальна кімната А.С. Макаренка при дитячому будинку, яким керував Ф.М. Тулюпа. Поступово це місце почало викликати все більше цікавості у численних туристів та шанувальників А.С. Макаренка з різних куточків країни та з-за кордону.

У листопаді 1967 року Ковалівському дитячому будинку було присвоєно ім'я А.С. Макаренка, а в 1980 році, коли його уже було реорганізовано в школу-інтернат (з 1976 року), меморіальній кімнаті А.С. Макаренка було надано статус шкільного музею (Пічугін, 2018).